

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2018. (I. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Bnyf.264/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Selex-M Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Dr. Bencző Ügyvédi Iroda, 4026 Debrecen, Bethlen utca 10–12/A. 1/11., képviseli: dr. Bencző Ákos ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Szegedi Törvényszék 5.Bnyf.264/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Szegedi Járásbíróság 13.Bny.1/2017/2. számú végzésére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 2. A támadott bírói döntés alapjául szolgáló, az indítványozó által előadott tényállás a következő volt. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § a) pontjába ütköző költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban a Szegedi Járásbíróság 18.Bny.258/2015/4. számú végzésével a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 159. § (1)–(3) bekezdése, valamint a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 6. § (1) bekezdése alapján egyrészt vagyonelkobzás, másrészt jogi személlyel szemben alkalmazható pénzbírság biztosítására az indítványozó tulajdonát képező meghatározott bankszámlák, vagyontárgyak, és követelések zár alá vételét rendelte el.
- [4] Az indítványozó a zár alá vétel feloldása iránti indítványt terjesztett elő a Szegedi Járásbíróságon, és okiratokkal igazolta, hogy a büntetőeljárás tárgyát képező vagyoni hátrányt teljes egészében megfizette.
- [5] A Szegedi Járásbíróság 13.Bny.1/2017/2. számú végzésével a zár alá vétel feloldása iránti kérelmet elutasította; míg az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Szegedi Törvényszék 5.Bnyf.264/2017/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [6] A másodfokú bíróság végzése indokolásában megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette a történeti tényállást, és annak jogi minősítését is; illetőleg helyesen foglalt állást a zár alá vétel szükségességét illetően is. Hangsúlyozta, hogy nem a nyomozási bíró, vagy az ő határozatát elbíráló másodfokú bíróság feladata annak mérlegelése, hogy amennyiben vádemelésre sor kerül, az esetleges elmarasztaló ítéletet hozó bíró milyen mértékű pénzbírságot fog alkalmazni. Végül kimondta a bíróság azt is, hogy az a tény, hogy az indítványozó az adókülönbözetet – a bírságot és a késedelmi pótlékot –, megfizette, a büntetés kiszabása körében jelentőséggel bír, azonban nem zárja ki a vagyonelkobzás, illetőleg jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását, így a zár alá vétel fenntartását továbbra is indokoltnak tartotta.
- [7] 3. Az indítványozó a zár alá vétel feloldása iránti kérelmet elutasító bírói döntést másodfokon helybenhagyó végzés ellen fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a Szegedi Törvényszék végzése sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó szerint a zár alá vétel a kényszerintézkedéssel érintett vagyonelemek feletti rendelkezési jogot függeszti fel, meghatározott cél – a későbbi vagyonelkobzás, vagy jogi személlyel szemben alkalmazásra kerülő pénzbírság kiszabása esetén, ezek biztosítása – érdekében. Az indítványozó – előadása szerint – a költségvetést ért teljes vagyoni hátrányt a nyomozás során megfizette, így a vagyonelkobzásnak már a bűnösség megállapítása esetén sem lesz helye. Ugyancsak vitatja a jogi személlyel szemben alkalmazható

intézkedés kiszabásának szükségességét, és kifogásolja, hogy a bíróság a másodfokú végzésben megfogalmazott álláspontjával a döntési kötelezettsége alól „kibújt”, így a bírói döntés szerinte egy előrehozott ítélet. Az indítványozó szerint a kényszerintézkedés fenntartása a vagyon a feletti rendelkezés szabadságának, így a tulajdonhoz való jogának a zár alá vétel céljával is ellentétes, súlyosan aránytalan korlátozását jelenti.

- [8] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó egyrészt az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményére hivatkozott. Ezzel összefüggésben sérelmezte, hogy a nyomozási bíró a Be.-ben előírt szigorú, naptári napokban meghatározott határidőt nem tartotta be. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sérülni vélte a fegyveregyenlőség elvét, és a hatékony védelemhez való jogot is; a Szegedi járásbíróság ugyanis az indítványozó zár alá vétel feloldására irányuló kérelmével összefüggésben az ügyészség álláspontját tartalmazó átiratot nem küldte meg részére. Az indítványozó végül az indokolási kötelezettség sérelmét is állította, szerinte a bírói döntésekben a bírónak nem csak azokra az érvekre kell kitérnie, melyeket a döntés meghozatala során irányadónak tekintett, hanem arról is számot kell adnia, hogy az azokkal szemben felhozott érveket milyen okból mellőzte, vagy nem fogadta el. E körben arra is hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú döntést helyes indokainál fogva helyben hagyta, e végzésből pedig nem ismerhető meg, hogy a bíróság a döntése meghozatalakor milyen szempontokat vett figyelembe.
- [9] 4. Az indítványozót az Alkotmánybíróság főtítkára tájékoztatta arról, hogy a kényszerintézkedések tárgyában hozott végzés nem minősül az ügy érdemében hozott döntésnek, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, így az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésének zár alá vétel megszüntetése iránti indítvány tárgyában született döntés ellen nincs helye. Az indítványozó a tájékoztatásra adott válaszában – az Alkotmánybíróság több határozatára hivatkozva – kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság a korábbi döntéseiben maga számára felállított értelmezési korlátokat fenntartva, a határozatok típusait önkényesen csoportosította. Ennek következményeként például elévülés vagy kegyelem okán az eljárást megszüntető végzés ellen helye lehet alkotmányjogi panasznak, azonban az Alaptörvényben biztosított jogok legsúlyosabb korlátozását jelentő kényszerintézkedésekkel szemben nem. Az indítványozó szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjának, vagy az Abtv. 27. §-ának nyelvtani értelmezéséből sem következik az Alkotmánybíróság korlátozó gyakorlata. Úgy véli, hogy az alkotmányjogi panasz lehetőségének kizárása következtében a kényszerintézkedések kapcsán hozott bírói döntések esetén az alkotmányos kritériumok nem érvényesíthetők jogorvoslat során. Ennek következtében az intézményvédelem lényegében kiüresedik; a kényszerintézkedések tárgyában hozott döntések meghozatala során a bíróságok a szükségesség és arányosság alkotmányos követelményének vizsgálatát mellőzik. Az indítványozó szerint kizárólag *contra legem* értelmezéssel lehetséges az, hogy a kényszerintézkedések tárgyában hozott bírói döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal nem támadhatók.
- [10] 5. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indoklással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. Az Alkotmánybíróság vizsgálat elvégzése során megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [12] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ának megfelelően alkotmányjogi panasz benyújtásának – egyéb feltételek mellett – az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen van helye. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által is hivatkozott 3002/2014. (I. 24.) AB végzésben

- az Abtv. és a Be. szabályainak összevetésével értelmezte, hogy mely büntetőeljárásban hozott határozatok lehetnek az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai.
- [14] E végzésben az Alkotmánybíróság kimondta, hogy habár az Abtv. és a Be. eltérő fogalmakat használ, a Be. az „érdemi döntés” fogalmat nem használja, és az Abtv. szerinti érdemi döntés nem esik egybe a Be.-ben alkalmazott ügydöntő határozat fogalmával, az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján alkotmányjogi panasz keretében valamennyi ügydöntő határozat – az ítélet és az ügydöntő végzés – alkotmányossági vizsgálatára lehetőség van (lásd Indokolás [15]–[22]).
- [15] E végzés szerint „az ügydöntő határozat olyan határozat, amelyben a bíróság a vádról határoz, és a büntetőjogi főkérdésről, azaz a vádlott bűnösségéről foglal állást [Be. 257. § (1) bekezdés, Be. XIII. fejezet II. cím]. Az ügydöntő határozatokhoz jogerőhatás fűződik. Ügydöntő határozatnak minősül a felmentő és a bűnösséget megállapító ítélet. Az ítélet mellett ügydöntő határozatok a végzések közül a tárgyalás mellőzésével hozott végzés és az eljárás megszüntetéséről rendelkező végzés. Az ügydöntő végzések azonban eltérő természetűek, mert a megszüntető végzés nem tartalmaz a terhelt büntetőjogi felelősségéről szóló tartalmi döntést, a tárgyalás mellőzésével hozott végzésre pedig az ítéletre vonatkozó rendelkezések a megfelelő eltérésekkel irányadók [Be. 544. § (3) bekezdés és 547. § (3) bekezdés]” (Indokolás [16]).
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Be. szerinti nem ügydöntő határozatok „egyéb kérdéseket érintenek, és nem jelentik az eljárás végleges lezárását. Ilyen nem ügydöntő határozatok lehetnek a kényszerintézkedésekkel kapcsolatos döntések, az áttétel, az eljárás felfüggesztése vagy a pervezető végzések” (Indokolás [17]).
- [17] A zár alá vétel a Be. kényszerintézkedéseket számba vevő VIII. fejezetében található, és a Be. 159. § (1) bekezdése értelmében a dolog, a vagyoni értékű jog, a követelés, illetve a szerződés alapján kezelt pénzeszköz feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben – a 3002/2014. (I. 24.) AB végzést és az ennek nyomán kialakult állandó gyakorlatát figyelembe véve – megállapította, hogy a zár alá vétel feloldását elutasító bírói döntés nem tekinthető ügydöntő határozatnak, mert nem a büntetőjogi főkérdésről szól. Nem minősül az Abtv. 27. §-a szerinti eljárást befejező egyéb döntésnek sem, ugyanis a büntetőeljárást érdemben nem zárja le (lásd például: 3057/2017. (III. 20.) AB végzés [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30]).
- [18] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. január 16.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1226/2017.

